Bill No. 3/07-08

74

2008-0228

ताजक केशवी सोदाहरणम of केशव दैवज्ञ - Edited and published by बाबू वाराणसी प्रसाद at काशी संस्कृत प्रेस - brittle condition, so the total leaves are tissued - Loose leaves lithoprint edn., Benares, 1926 Vikram era.

57
―――
1869

25

॥अथताजककेगावीसोदाहरणप्रारंभः॥

कैर्वी ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ नत्वुं हिमगिरि कल भरन भरीक्रमणपि भरसधानं ॥ ढुंढि ढोकितकाम कामारे रसकंभेजे ॥१॥ दि
ना॰ ७॰ व्याकरा हैं भवि शंभारि धोविपनाथो ऽनलिजाक कुंक ॥२॥ हके शक्यस्यावर फलस्य लोकां करोतिसोदाहरणं प्रसन्नं ॥३॥
१ श्रीमस्केशवदैवज्ञो निर्मिथम न्तेथ सभाषणं तमपंच श्रीचगणेशं नमस्कत्य विकीर्षितं निर्जानीते ॥ मत इति प्रथ
हं केशवस्तमहर्निशं सवर्षफलस्य पद्धतिं नाम्नेक्रम दस्तु न भेणविचित्य यथा मि ॥ विकतस्य गणेशं नमस्कतस्य मतः
॥श्रीगणेशाय नमः॥ ॥नत्वा शिवोक्तं फलं हायने तत्कर्मात्यो ऽस्मन्यैर्यतो दुर्गमं तत् ॥
क्रमाद्विचिन्त्य पद्धतिं मस्फुटोक्त्या गणेशं नमस्कृत्य सदा सावबोधां ॥१॥ सौरोऽब्दो जन्म सवोदयात्
स्यातिरम्यंजन्मा कं तुल्ये रविर्यदा स्याद्वस्तुतं भवेत् तत्समा शैलाभ्रदिक् १०७ घ्राहतः ॥ ॥
भव्येश्वर्षिकाणि कोणस्य शिक्यालोहायनेस्यं वर्षं जातं फलं क्रमेण नोक्तं । कुतः । यतो दुर्गमं दुर्गमशैस्याद्दास्थुमस्य
वेगन्तो हं च भेसे ॥ कणमस्फुटोक्त्या । किंविशिष्टां पद्धतिं । सावबोधां ज्ञानार्जनामपि सुबोधां ॥१॥ अथवर्षप्रवेशकाल
साधनमाह ॥ सौरेति । अतिरम्य अतिचं जन्मकालीन रव्यादिस्मिन् हायने जन्मलग्नं चन्द्रावापमिन्दिनेजन्माकें तु

ल्योरविः राशिभागकलाविकलादिना तुल्योरविर्भवति तस्मिन्सावयवेदिनेऽब्दप्रवेशः स्यात् ॥ गतसमाः जन्मकालीनश
केवर्तमानशकाच्छोधिते सति शेषं गतसमाः ॥ गतवर्षाणि शैलाभ्रदि १००७ घ्नाः सप्ताधिकसहस्रेण गुणिताः खा
भ्रेभै ८०० र्हताः अब्दशस्याभक्ताः फलं दिनघटिकादि ग्राह्यं ॥ जन्मवारघटिपलादि पूर्वफले यथानुक्रमाद्योज्यं
॥ तद्यथा ॥ पूर्वदिनादियल्लब्धं तद्दिने जनिवासरे योज्यः ॥ घटिकायां उदयाज्जन्मसमय पर्यंतं गतघटिकायोज्याः
एवौ जन्मनि रात्रिगत घटीषु दिनमानं संयोज्यं एवमुदयात् गतघटिकाः कृत्वा घटिकायां योज्याः ॥ पलेषु पलानि
खाभ्रेभै ८०० र्जनिवासरादिसहितात्सप्तानगे ७ स्तद्दिने व्द्यादिः सावयवः स्फुटोत्रजनिजोमा
ततः पलानां षष्ट्याहृतेन लब्धं घटीषु योज्यं ॥ तासु षष्ट्याहृतासु लब्धं दिनेषु ॥ १ ॥ सः क्वचिद्द्यूनयुक् ॥ २ ॥ ॥
योज्यं ॥ पश्चान्नगैः सप्तभिस्तष्टाः सावयवे घटीपलाद्यवयवसहितेन तद्वारे अब्दादिवर्षादिस्यात् ॥ अत्र जनिजोमा
सः ॥ स्फुटः स्पष्टोज्ञेयः ॥ यस्मिन्मासेजन्मतस्मिन्मासे वर्षप्रवेशोज्ञेयइत्यर्थः ॥ क्वचित्तु कस्मिंश्चित्स्थले भूनयुक् एकरहि
तस्तद्युक्तो वा कार्यः ॥ अयमर्थः ॥ यदा जन्मार्कतुल्योरविर्जन्ममासेनायाति पूर्वे परे वा मासे आयाति तदा एकरहि

केन्द्रीनगतस्वयुक्तो गताब्दस्पष्टो भवेत्॥ अथोदाहरणे॥ संवत् १६३६ शाके १५०१ वर्तमाने आश्विन शुक्ल ६ शनौ घटिका १४
ल०-३ गताब्दानि २५ पूर्वमे ४१।५० शोभन ध २४।३६ अथ वृद्धौ दद्यात् नक्षत्र टी ५ पलेषु ६ कल्पवित्तं अः स्पष्ट सं: ॥ ५।४८
२ ...या १२ आल्पसं दे ०।६।३६। ४८॥ अनुमा ६ खण्डानि ६०।४८।२० हेमांतर योजनानि ॥१६ अथ वर्ष प्रवेश साध्य
लेनेत्यकालीनः शाकः १५०१ वर्ष गतस्यास्तेन १५३८ शोधिताः शेषगतसभाः ३७ शेषाभवदि १०।७० सूर्याः ३।२१७॥
ताभिसे ७०० गुणाः फलं दिनाद्यं ३।४९।३६।२० अनुमान्वदि ३।५२।६।३० ... १।०।४।२।२० सम्वत्सरोत्तरं तत्कालीन मुद्रा
दि ४।१।। २२।२० ... स्थिति ... लिखितं वर्षप्रवेशः ॥ अथ एकवर्षादि प्रवेशान् ... मासादि प्रवेशान्
... ॥ अनुमानं ... ॥१५।३०।२० ... पूर्ववत् ... अथ ... वर्षप्रवेश
... ॥ पूर्ववत् ... ॥०।१४॥
... ॥ एवं मासप्रवेश ... ॥ ४
... ॥ आगामिवर्षमासदिनप्रवेशांतिथि भवन्ति॥ ॥२॥ ॥ ...॥

३

॥एवं वर्षादौ वारादिकं ज्ञात्वा तिथिज्ञानमाह॥ रुद्रघ्नेत्तसमाद्गुनि॥ रुद्रा एकादश तैर्घ्नाः गुणिता इत्तसमाः गतवर्षाणि कार्याणि॥ताः पृथक् ८ स्वस्वाद्रि कुलवाढ्याः १७० स्वकीयेन सप्तसप्ततिक षष्ठभागेनाढ्याः युक्ताः कार्याः॥ जन्मतिथ्यन्विताः जन्मकाले या तिथिः शुक्लप्रतिपदारम्भ भवति तया अन्विताः युक्ताः॥ ततस्ता त्रिंशच्छेषः खाग्निभिस्त्रिंशद्भिर्लब्धाः शेषं अब्दवक्त्र जतिथिर्भवति॥ अब्दस्य वर्षस्य वक्त्रं मुखं आदिमिति यावत् अत्र जाता तिथिः स्यात्०॥ वर्षे

रुद्रघ्ने ११ त्तसमाः स्वस्वाद्रि १०७ कुलवाढ्या जन्मतिथ्यन्विता स्तलब्धाः खाग्नि ३० भिरब्दवक्त्र

जतिथिः स्याद्गुनयुक्ता क्वचित्॥ वर्षादौ कुरुखेचरांस्तनुसुखाभावांश्च जन्मोक्तिवद्घातान्वैर्युत

तज्जन्मलग्नभमिनैः १२ स्तत्पंभवेदिं ध्विहा॥ ३॥ ॥१॥ प्रवेशतिथिरित्यर्थः॥ सा क्वचिद्गुनयुक्ता एकोना

एकयुक्ता च कार्या॥ एतदुक्तं भवति॥ वर्षप्रवेशवारेणैव निर्णयः॥ यदा तस्मिन्पूर्वानीतवासरे सा तिथिर्नायाति पूर्वे

परे वा वासरे आयाति तदैकोनायुक्ता वा कार्या॥ एवमत्र वर्षप्रवेशे मासपक्षतिथिवारसमयान् ज्ञात्वा किं को

यौमित्यत आह॥ वर्षादाविति० अत्र वर्षादौ स्फुटखेचराः स्पष्टग्रहाः यस्मात् कारणात् दृग्गोचराः तस्मात्साध्याः जन्मो

के॰ [illegible] भावाः [illegible] ॥

[illegible] पर्या [illegible]

३ [illegible] ॥ २१५ [illegible]

[illegible] किं [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] भावाः [illegible] ॥ १ ॥ [illegible] साधना

[illegible] ॥ [illegible] ॥

[illegible] ॥ १५७ [illegible] ॥ ३० [illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

॥ अथ दृष्टिमाह ॥ स्नेहेति ॥ त्रिभवे तृतीयैकादशे ३।११ स्थाने स्नेहा एकचरणदृष्टिः ॥ अंबु ४ खे १० चतुर्थदशमे झकट।
काद्दिचरणदृष्टिः कोणे नवमपंचमे ९।५ सुखाशुभकरी त्रि   चरणदृष्टिः ॥ अस्ताद्ययोः सप्तमप्रथमयोः १।७। वैरा वै
रकरी ॥ पूर्णदृष्टिः अंघ्रिचयात् चरणवृद्ध्या दृष्टादृष्टफला ॥ दृष्टावर्जितदृष्टकस्य शेषे राशिद्वये राशिद्वादशके चरण
दृष्टिः ॥ एवं दृष्टावर्जितदृष्टकस्य राशित्रये राशिनवके च शेषे अर्धमिता दृष्टिः ॥ दृष्टावर्जितदृष्टकस्य च   तुर्यांश

स्नेहा दृक् त्रिभवे ३।११ बुखे ४।१० झकटका कोणे सुखा ९।५ स्ताद्ययोः ७।१ वैरेशांघ्रिचयात्सरा
दृक्खगदृक् भाकु भार्द्धदृक् क्रोधिका ॥ संख्यावत्फलमुग्रदृक् खलखगे सद्दृक् शुभे व्यत्यये दृक्शी
घ्राल्पघुगे कभाग १२ विवरे शस्ताबला स्यात्फलं ॥ ९ ॥   १९ मिते शेषे पादत्रयमिता दृष्टिः ॥ मध्ये ऽनुपातः

त्रिंशदंशैर्गतैर्भोग्यांशे अधिके गतांके सुकं कार्यं स्वस्ये स्वनिहीनं कार्यं सा ग्रहस्य स्पष्टा कलाद्या दृष्टिर्भवति ॥ दृष्टाव
र्जितदृष्टकस्य एकादिभे शंकाः ॥ परार्धे खगदृक् परराशिषट्कस्थितग्रहदृष्टिः प्राग्भार्धे दृक्ः पूर्वराशिषट्कस्थि
तग्रहदृष्टेरधिका ॥ तत्र लग्नादिषष्ठांतं पूर्वार्धः ॥ सप्तमादिद्वादशांतं परार्धमिति ॥ फलं संख्यावत् संख्यातुल्यं ॥

ग्रथाकर्णेभैस्वरूपेभः स्वभावग्रहालिखंते ॥ तत्रादौ ... संयोगे लिख्यते ॥ ४

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		

... पूर्वे ... दृष्टे ... लिखिते ॥ ... द्रकू पापदृष्टि ॥

शुभेषु भवेद ग्रहदृष्टे शुभ ... ग्रहदृष्टि ... लिखिते ॥ ...

... शुभे पाप ग्रह ... पापे शुभ ग्रह ...

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	[illegible]
०	५३	३०	५०	०	६०	०	५७	३०	१५	०	६०	

[illegible]
[illegible]

५ तल्लघुगे ऽस्य गतो ऽग्रहे अर्कभागविवरे द्वादशभागमध्ये चेत्तदा सा दृष्टिः प्रशस्ता उत्तमा॥ बलात्फलं स्यात्॥ बलाधि
के पूर्णफलं। मध्यमबले मध्यफलं॥ बलाल्पत्वे अल्पफलं ज्ञेयं॥ ४॥ अथ दीप्तिभागानाह॥ तिथ्यर्केति॥ अ
र्कात्स्वसौल्लतिथ्यादयो दीप्तिभागास्युः तिथयः पंचदश रवेः। अर्काः द्वादश चंद्रस्य। अष्ट अंशो भौमस्य। नगाः
सप्त बुधस्य। अंकाः नव गुरोः। शैलाः सप्त शुक्रस्य। नव शने दीप्तिभागाद्युस्सर्यः॥ तैर्दीप्तिभागैः द्रष्टंशोन्मितहस्स

तिथ्यर्कोष्टनगांकशैलनव १५।१२।८।७।९।७।९। चार्कादि दीप्तिभागाश्च तैर्द्रष्टंशोन्मितहस्स
खेटकलवात्पृष्ठेऽग्रतो ऽह्नि भवेत्॥ ॥११ खेटकलवात्पृष्ठे ऽग्रे भवेत्। एतदुक्तं भवति। यः पश्यति स

द्रष्टा तस्यांशाः तैरुन्मिताः परिमिताः। दृश्यखेटस्य अवलोक्यमानग्रहस्य लवाः भागाः भवंति तदा संपूर्णा दृष्टि
र्यदा द्रष्टृग्रहभागेभ्यः द्रष्टृग्रहदीप्तांशतुल्यैः दृश्यग्रहभागैः पृष्ठे न्यूनैः सद्भिः अग्रतो वाधिकैः तदा ग्रहदृष्टिर्भवेत्। इयं दृ
ष्टिर्मुख्या इति स्वार्थमुपयुक्ता ज्ञेया॥ उदाहरणं॥ गुरुर्द्रष्टा ३।४।५ शुक्रो दृश्यः ५।२।४३ द्रष्टुर्भागेभ्यः ४ दृश्यभागा न्यू
नाः संति॥ द्रष्टुर्दीप्ता ९ अंशमध्ये स्ति अतः अनयोर्दृष्टिरस्तीति ज्ञातव्यं॥ इह ताजिके अज्ञाः किंसिनेंदुजाः चंद्रस्य

कैंपी ॥ नि स्मृत्युभा नर्मे स्त्रीनहः ॥ असिरविभीनत्तु स्व ॥ तुरपनहा ॥ भरमंतुंस्कानसंति ॥ नयनचत्यारिहस्यानानि
नाश्र ॥ नाकर्ह स्या ननयमाह ॥ राज्ञीनि ॥ यत्वहदीर्घनि ॥ अनिर्दिस्व महीर्घनाः ॥ अपनर्गः ॥ स्त्रीनहारात्रौ पुरुष
५ ॥ निहा हिवे याने दिलाः ॥ लम्ना विनिपूलमोदांरभा ॥ किसुखपितृल्लन्न द्वितीय ॥ नीपशिशुवर्तमानाः स्त्रीन
ताहीर्घता ॥ जाते नितुराशि शुभतु ये पंचमपष्ठस्था नेशुभ नैमाना ॥ तुरुपमहाहर्षिना ॥ नाः सप्तमाष्टमनव
नामी क्वा र्कि सिनं हु जाम दुहा न्ये स महीर्घ ना लग्ना त्रि वि शु चा ध्य गोभि रसभू
कर्हे पुरि पे सिना व ॥ ८ । ३ । ६ । १ । ११ । ५ । १२ । ७ ॥ स्त्रीहर्षस्थानानि ॥ ०॥ ॥ः ७ ः॥
लग्नस्थाने स्त्री नहा हर्षिताः । नतीव सं का स्मह स्थाने पुत्र वत्स हर्षिताः इति अपदनाम स्त्री वा स्मरस्त्री
दिनहार्णानो नीस्व हिरधं स्थाना ॥ नि भवं नि बाना हि सिंभ ॥ नातृ ॥ नानावनवमस्थः स्त्री हर्षिताः ॥ पानि
लग्नीपनानृ सिया नं हा ॥ लोः पद्मन स्थिलो भौम भूकान ॥ सिनिनह स्थोतुषः ॥ कुल्यान्हि स्थाल स्वीकुर्कः ॥ दृष
नानवनभ्रथः शुक्रः ॥ पंचादशन स्या ॥ कविभिः दिनमविश्रि ॥ भाव दर्शस्थानन यकृतो ॥ चतुर्थे स्थानं न्यान

६ तज्ज्ञेयम्॥ तद्यथा॥ ग्रहे स्वगृहे सति अथवा स्वोच्चे सति चतुर्थं हर्षस्थानं ज्ञेयं॥ स्वगृहे ग्रहबलं तद्देव स्वोच्चेऽभ
प्यत्रापि पंचविंशोपका बलं न तु द्विगुणं अत्र विंशतिर्विंशोपकाः परमबलं २० चत्वारि हर्षस्थानानीति कारणा
च्चतुर्भिर्भक्तं लब्धाः पंचविंशोपकाः॥ एवं चतुर्षु हर्षपदेषु प्रत्येकं पंचविंशोपकाबलं॥ तेस्याप्याः॥ उदाहरणं॥
द्विवावर्षप्रवेशः अतः पुरुषग्रहाणां रविभौमगुरूणां प्रथमं हर्षपदं प्राप्तं तत्रबलं पंचविंशोपकाः ५ लग्नात्प्रथ
मद्वितीयाष्टमस्थाः स्त्रीग्रहा बुधशुक्रचंद्राः॥ दशमद्वादशयोः पुरुषग्रहो गुरुरवी तिष्ठतः अतस्तेषां हर्षपदं प्रा
प्तं तत्रापि बलं पंचविंशोपकाः॥ अथ स्वर्भादयो लग्नात्तृतीयो ग्नीस्यादिस्थानेषु न संति बुधो लग्नेस्ति अतस्तृती
यं हर्षपदं प्राप्तं अत्रापि बलं पंचविंशोपकाः शनिभौमौ स्वगृहे तिष्ठतः॥ तयोश्चतुर्थं हर्षपदमागतं॥ गुरुचं
द्रौ स्वोच्चे स्तः अतः पंचविंशोपकाः॥ एवं सर्वेषां हर्षस्थानानि तेषु प्रत्येकं बलानि तद्देक्यानि च लिख्यंते॥
॥ ॥ इति हर्षस्थानानि॥ ॥

के [illegible] अथ [illegible] दशावर्ग [illegible] ॥ होरा द्रेष्काण [illegible] त्रिंशांश [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] समुद्दिष्टा [illegible] [illegible] अथ [illegible] दशा [illegible] ॥ [illegible] कुली [illegible] लिखुं [illegible]
१६

र	च	मं	बु	बृ	शु	श	[illegible]: ॥
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	उच्चानि ॥
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नीचानि ॥

[illegible] लिखित [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] नीचा: ॥ तृतीय [illegible]

मि	ह	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	[illegible]: ॥
मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	[illegible] ॥

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	नक्षत्रा:
७	०	७	५	०	०	७	[illegible]
५	०	५	७	५	०	०	[illegible]
०	५	०	५	०	५	७	[illegible]
०	५	५	०	५	०	५	[illegible]
५	१२	१२	३१	१५	५	५	योग:

विवेच्यानि चरणानि पाः समुद्दिष्टानि ये ज्ञानके तेन वे [illegible]
विषमभेदान्वेष प्रश्नकार्यो: ॥ ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ अथ [illegible] पंच [illegible]
[illegible] पंच [illegible]

॥ अथ त्रिभागात् द्वादशांतवर्गानाह ॥ भागीभूतेति ॥ भागीभूतस्वर्गात् अनहस्मराशयस्त्रिंशत्ता गुण्याः अधस्यभाग
युक्तास्त्रिभागाः स्युः एवं भागीकृतात् अन्हात् ॥ त्रिभागकमुखांकांशांतसंख्याहतात् त्रिभागो मुखे आदौ अंकांशा
द्वादशांशा अंते येषां वर्गाणां चतुर्थपंचषष्ठसप्तमाष्टमनवमदशमैकादशांशास्तेषां संख्यया गुणितात् ॥ त
द्यथा ॥ तत्रीयांशश्चेत्त्रिघ्नात् भागीभूतात् स्वर्गात् चतुर्थांशश्चेत्तदा चतुर्गुणादित्यादि ॥ एवमंशसंख्यया गुणि।

भागीभूतस्वर्गात्त्रिभागकमुखांकांशांतसंख्याहतात्स्वाग्न्या ३० प्ता

स्युरिताः षडंशतद्द्युनैस्ततोजनोस्यः स्वकात् ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥

तान् गहात्स्वाग्न्याप्ताः त्रिंशल्लब्धा द्युगणमारस्य तीयांशादयस्युरित्यर्थः ॥ षडंशतः षडंशमारभ्य एकाद
शपर्यंतं द्युनैर्द्वादशभिस्तष्टः ॥ अजनो मेषादारभ्य अंत्यो द्वादशांशः द्युनैर्द्वादशभिस्तष्टः ॥
अवशेषतः स्वभात् स्वराशेः सकाशात् गणनीयद्युजिनतुमेषात् ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥

के॰वै॰ ।। ॥ मवधंशादि वणांज्ञविशेषमाहा ॥ मानत्यंशेत्रिशमाला॰ गताश्चेयेपूर्वैस्ताभ्यिताख्यं शासेपोश्रुतणंपंचनांश्चाह
ता॰च॰ त्रिगुणमंकार्यमांश्चाहतिर्ह्दिगुका॰कगेः स्वभिन्नघा॰भक्तेतोरवियारभ्यंश्यंशपाः कंशस्वामिनेभवंतिवेदल
८ वः पूर्वानीनचतुर्थोशास्तकनैष्यतुर्भिरस्वा॰ततद्वितुणिताः लब्धाब्धिताः । चतुर्थकातलब्धातेन्नाब्धिताचतुर्का
कार्याः तेचतुर्थोशस्वामिनः क्रियातुलेषुमाभ्यागण श्रीमाः हृद्भुवताः आग्नानीताः पंचमांशपाः क्रिकशाद्दशभिस्त
मानत्यंशशशाधूहतिर्हि रक्षगो श्लाष्टाकेतस्यंशपास्तष्टावेदलब्धाः क्रुतेऽगुणरहता
लब्धव्निताशेनिशाराविदक्षे हेतुलघा॰कुनाविंतुलनिवतुष्कास्तुभितहेज्यकाश्च्यौ
सहदयब्रवगंहुर्हनिजसद्रैवेशभोन्नो वुभः ॥ ८ ॥ ॥ श॰ ध्येयाकुश्नाविदोशध्विवतुष्कालस्करतिवे
स्वकार्ययोतः श्रीमवानिगुरुदू भवकमृकदूपगुरुवमिश्रीमाराकर्मे पवत्वानिलस्तुनमृसेनिनीमिडोचेस्तमिजाम॰
मनहेवोव हेवगतिमम्नहस्वद्वादूशवर्गे॰ गन्हहोरान॰ तौमा शुवतुर्थोशपंचमांशषष्ठांशसप्तमांश नवमांशद्वादशांश
हनवमाशद्वाशांशकोद्रशांशहादशांशकलाशुभाशुभफलदाः आन्यः नीचारिमूहासताशैक्रिन्नहम ॥

८ द्वादशवर्गा अशुभाः विकलाः॥ तद्यथा॥ ग्रहाणां शुभवर्गपापवर्गपंक्तिद्वयांतरं कृत्वाधिकशुभावशेषेण ग्रहो
बलिष्ठः॥ अशुभावशेषेण निर्बलः॥ उदाहरणं॥ अथ रविः कन्यायां अतो गृहेशो बुधः॥ समराशौ द्वितीयहो
रायां तिष्ठति अतो होरेशो रविः॥ ५।२४।४२।१२ भागीभूतः १७४।४२।१२ त्रिगुणः ५२४।६।३६ त्रिंशद्भक्ताः फ
लं गताः स्तृतीयांशाः १७ यातश्चांशः १७ शर ५ हृति ८५ द्वियुक् ८७ सप्ततष्टं शेषं ।३ अर्कोत्र योगताः वर्त्तमा
नो बुधः स्वामी। भागीभूतश्चतुर्गुणः ।६९८।४८।४८ त्रिंशद्भक्तः गताश्चतुर्थांशाः २३ हृते ४ स्तष्टाः लब्धं ५ शेषांशा
३ गुण हताः ९ लब्धमन्विताः १४ द्वादशतष्टाः शेषं २ जातो द्वौ राशिपो वर्त्तमानश्चतुर्थांशपो बुधः। भागी
भूतः पंचघ्नः ८७३।३१।० त्रिंशद्भक्तः फलं गत पंचमांशाः २९ द्विकष्टाः शेषं १ गताः विद्यमानो दशम
स्तदधिपो वा भौमः पंचमांशेशो भागीभूतः स्वगः षड्घ्नः १०४८।१३।१२ त्रिंशद्भक्तः लब्धं गताः षष्ठांशाः ३४ इनै
स्तष्टाः शेषं १० दशमगता विद्यमानः षष्ठांशेशो मेषादिगणनया शनिः॥ भागीभूतः सप्तघ्नः। १२२२।५५।
२४। त्रिंशद्भक्तः फलं गत सप्तमांशाः ४० इनैस्तष्टः शेषं ४ मेषादिगणनया सप्तमांशेशो रविः॥ भागीभू

के॰ बी॰ भौमस्य ध्रुवः १२६।७।५८ अदिनं प्रभुक्ते॰ फलं गतान्दमंशाः ४ ई द्वितीयाः शेषं १० मेषादित्रिंशांशकेपि चंद्रो भ॰ स्थानि॥ भा
ता॰ ख॰ गोषु बोन्दकाः १।५८।१२।४५ दिनं प्रभुक्ते॰ फलं गता न्दमंशाः ५८ द्वितीयाः शेषं १ मेषादिचंद्रमा मो न च मंशो
८ चिरवि॰ भानोः भूताः ध्रुवः १।५८।७।१०।० दिनं प्रभुक्ते॰ फलं गतान्दमासाः ५।८ द्वितीयाः शेषं १० के षादि चंद्र
गोदश्चंशो मानि॰ भानोः भूतफ्रकाद ध्रुवः॥ १५६॥ भामः प्र॰ दिनं प्रभुक्ते॰ फलं गतौ कादशांशाः ६।४८ द्वितीयाः ४३
वृद्धिहादशाकर्णी॥ षट्पदकौ रुद्रे वेदौ देवधं ताभ्युद्भुक्तिनकरा कांश भागाः त्रि॰ दि खांग देवसु
ताराद्यो॰ का धातु देव भूमिनर्भु खेचरावर्द्यारषा सिंधुवकाः॥ हंहं गां गतन्द्रा षट् देवो ध्रुवा ६ खभुगु
वैश्यषा लिंदु हं पक्राः कौशिद चित्रनाविवृक्तजन्युवेदो गांग शैलाश्वयः॰ ७।१।६।१४॥ १४
षानिकाभीका नृगो शो॰ वि॰ भानो भूतो हादकाः ५८ ६।२५ दिनं प्रभुक्ते॰ फलं गतान्दमासांशाः २८ द्वितीयाः शेषं ८ सन॰
स्वशीलः का शायां षुमान गद्दाह यांशो भूमान्यमासा नृवीणां हादशकगो सिद्धेतो नृ नि हादशाभागको॥ षदहसा
मि न ब्राह्मणा षट् पदकैरवि सिंहस्थौ मि॥ चौर्षभि मि ताय भ्रानसमेद समयनभासादू ससौ सौ मि नि सोमष्टतस॰

स्वामी शुक्रः ॥ ततो भागाष्टकस्वामी बुधः ॥ ततः पंचभागस्वामी भौमः ॥ ततो भागपंचकस्वामी शनिरिति यावत् ॥ एवमग्रे

सिंहेंगेषुनगांगषट् ६।५।७।६।६ गुरुसितार्किज्ञासृजां स्युस्त्रियां शैलाशाब्धिनगद्विका

७।१०।४।७।२ ज्ञभृगुजेज्यारार्कजानां घटे ॥ षण्णगाद्र्यगवाहवः ६।८।७।७।२ शनिबुधेंद्रे।

ज्यास्फुजित्क्ष्माभुवां शैलाब्ध्यष्टशरर्तु ७।४।८।५।६ भिः कुजसितज्ञेज्यैनयोर्वृश्चिके ११ ॥

चापे जीवसितज्ञभौमशनयोर्के ष्वब्धिपंचाब्धिभि १२।५।४।५।४ र्नक्रे ज्ञेज्यसितार्क्यसृ

ग्लवचयोऽद्र्यद्रि एवेदाब्धयः ॥ ७।७।८।४।४ कुंभे ज्ञास्फुजिदीज्यभौमशनयोऽद्र्यंगा।

द्रिबाणेषुभि ७।६।७।५।५ र्मीने शुक्रगुरुज्ञभौमशनयोर्काब्ध्यग्निगोद्व्यंशकैः ॥ ॥

॥ १२।४।३।९।२ ॥ १२ ॥ इति हद्देषणः ॥

कें० वी०
ता० व०
२१

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	होरा
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	त्रिवर्ग
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	सप्तम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	अष्टम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नवम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	दशम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	एकाद
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्वादश

॥ अथ ग्रहस्वाभाविकचक्रम्॥

॥ अथ ग्रहाणां मित्राण्याह॥ स्वभावादिति॥ सूर्यो गुरुश्री
मा॥ अथ ग्रहाणां मित्राणि॥ गुरुः शुक्र भौम चंद्राः सूर्य
स्य रविभौमगुरवश्चंद्रस्य॥ सूर्यगुरुचंद्राः भौमस्य
शुक्रराहुशनयो बुधस्य॥ भौमसूर्यचंद्राः गुरोः॥ बुध
राहुशनय॥ शुक्रस्य राहुबुधशुक्राः शनेः॥ ॥

सूर्योज्जीवकुजेंदवो रविकुजेन्द्वाभा
स्करेंदवः शुक्राज्ञार्कगुरवः कुजा
र्कशशिनो राजार्कजाः स्युः क्रमात्॥ १९ शुक्रबुधशनयो हितोर्मित्राणि॥ अन्ये शत्रवः
मित्रभिन्नास्ते शत्रवो वैरिणः॥ नव्युत्का॥ बुधशुक्रशनिराहवो रविचंद्रगुरूणां शत्रवः॥ रविचं
द्रभौमगुरवो बुधशुक्रशनिराहूणां शत्रवः॥ ताजिकाचार्यमतेन समानसंति॥ क्रूरखगाः पाप्पाः

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	[illegible]
गु ६	शु ८	बु ६	मं ७	गु ६	बु ७	श ६	मं ७	गु १२	बु ७	बु ७	शु १२	[illegible]
शु ६	बु ६	गु ६	शु ६	शु ५	शु १०	बु ८	शु ४	शु ५	गु ७	शु ६	गु ४	हद्दा०
बु ८	गु ८	शु ५	बु ६	श ७	गु ४	गु ७	बु ८	बु ४	शु ८	गु ७	बु ३	हद्दा०
मं ५	श ५	मं ७	गु ७	बु ६	मं ७	शु ७	गु ५	श ५	श ४	मं ५	मं ९	हद्दा०
श ५	मं ३	श ६	श ४	मं ६	श २	मं २	श ६	मं ४	मं ४	श ५	श २	हद्दा०

अक्रूराःसौम्याःतेषांस्वभावंराशेश्च अखिलं संपूर्णंतत्सर्वंताजिकशास्त्रतोज्ञेयं॥ ग्रंथेविस्तारभयान्नात्रलिखितं॥ १३
॥ इतिमित्रामित्रमध्यायः॥ अथताजिकोक्तषोडशयोगेषुसंक्षेपतोमुथशिलादियोगत्रयमाह॥ एकर्क्षइति॥ मोको
पमिति॥ एकर्क्षेएकराशौस्थितग्रहयोर्मध्ये अधिकगः॥ अधिकगतिग्रहः अल्पगतिग्रहात् कृशलवः भागैरल्पः दीप्तां
शमध्येशीघ्रग्रहस्यदीप्तांशावधितदामुथशिलमभवत्॥ जातंदीप्तांशवाह्येग्रहांतरेदीप्तिभागाधिकेसति

राहुज्ञासुकुजिनःसितज्ञशनयोमित्राणियेन्येरयःक्रूराक्रूरखगस्वभावमखिलंराशेश्च।
तत्ताजिकात्॥१३॥ इतिद्वादशवर्गीमित्राध्यायः॥ एकर्क्षेधिकगोल्पगात्कृशलवोदी
प्तांशमध्येक्रमात्तद्वाह्येभवदेष्यकंमुथशिलंपूर्णंतुतौचेत्समौ॥ भांत्यांशस्थचलात्खदी।
प्तिविवरेमंदेग्रगेप्येष्यकंदीप्तांशावधिचैकभेग्रगचलेस्यादीसराफाह्वयः॥ १४ ॥ ॥

तदामुथशिलंएष्यकं॥ अयमेकोयोगः॥ दीप्तिभागाश्चोक्ताः॥ तिथ्यर्केस्यादिना॥ तावेकराशिस्थौग्रहौसमौभागाद्यवयव
तुल्यौतदापूर्णंसंपूर्णंमुथशिलंतत्कालेएवजातंज्ञेयं॥ भिन्नराशावपियोगमाह॥ भांत्यस्थादिति॥ भंराशिस्तस्यांत्यो

केन्द्रौ॰ स्थौघ्रः त्रिं समनाम्नः स्थि॰ सन्नविद्यमानो योच हु योगः स्त्रीघ्रमत्तिर्म्न हः सन्समानु वर्द त्रिभाग विदये स्वदी गांभ्रां लने
का॰जा॰ मंदे श्वत्स्ये गौ तो श्रने श्वधिकेस्तिशी घ्रमन हस्पदे शांभग वधि शे त्रिभागे तुल्यद पंचमं स्वातत्रभवति गावदेष्वकं भवि
१० ष्यत्वदी प्रांश तुल्य तरे तु विद्यमानमेवेत्सर्थः भि हु गात्केंद्रे त्रिकवधिश्विनमो र्मं धेश्वनगे च से त्रिसो घ्रगतौ म्न हे भं
दर्गते म्न हान भ्यंशे रविके सत्तिर्इ स्नापका हु पः॥ इदं स्य पकनामयोगः स्यात्॥ गर्थं इं स्य पकयोगः पुण्यतुं वेंदो त्रिभा
ग्नौ कोयं फलदः पुरत्न दि तरे स्तात्स्वापत्तात्तेस्वयाङ्कस्यापीहु भवे हु यो मुद्य शिले कं बूल
कूंभोयते स्वस्थौ चे शुभस्वस्वहह कशु खे न आ स्व गो भ्वारि भेमी वास्तुः घ्रयुग्म स्व योगा पि
स्वगेण योन्याहूस्यापते १५ इतिमुस्थमुत्थशिलादियोगचतुष्टयं॥ गैः हा त्रा फलदः कल्याना
कःफलं स्त्रुभं भवति केवलं सामान्यतः यदि तदा भिन्नं त्वाथ स्या फलम् गस्त हु तकं भवति गत मुस्थ शिले शुभं ग्रन
मत्रविषयत्र मुस्थशिले शुभं भावि पूर्णं शुभं मव ॥ति॥ इं रूच कस्य शिस्थित नहु भवन्नेत्सुथ शिले स्वत्रस्यापि यं
हरस्यापि नहारि शिस्थित स्वात्॥ हमो रेव त हि रिस्थि तन्मुस्य शिला वत्तो मु स्यात् शिलं भवति इहाकं बूलनामयोगः॥

११ अथवर्त्तमानमुत्थशिलोदाहरणं॥शीघ्रगतिग्नहश्चंद्रः ४।२१।२३ अल्पगतेग्नहाद्भवेः ४।२९।३८ एकराशौअंशैः।७।१५।
कलः दीप्तांशमध्येस्तितेनमुत्थंशिलयोगः चंद्रसूर्ययोः एष्यमुत्थशिलोदाहरणं॥शीघ्रगतिग्नहात् ।४।१।२६।अ।
ल्पगतिग्नहः सूर्यः ४।२९।३९। दीप्तांशाधिकभागेऽधिकः। अतः सूर्यबुधयोरेष्यकोमुत्थशिलयोगः भिन्नराशौ एष्य
मुत्थशिलोदाहरणं॥ अंतिमांशस्थितशीघ्रगतेः सूर्यात् ४।२९।२९ द्वितीयराशिस्थितमंदगतिग्नहोभौमः ५।२।१०स्व

त्रिंशत्स्वेसुहृद्दोः हेत्रतिशयः शनोस्त्रवे दावलंहद्देद्दं चहृकाणकेतुद्दहभत्र्यंशः षडंशोंपके।उ
च्चेर्धौनदशस्वनीचयुतिस्वंमध्येनुपाततःफलंमुखंपंचसुपंचवर्गजमुतेः पादोत्र विशोपकाः १६
नीचखेटांतरंषड्भाधिकंचेदर्कतस्त्यजेत् तद्दवानवर्धभिर्भक्तास्ताजिकेतुंगजंबलं १७ इतिमु
दीप्तिभागमध्येस्ति अतः एष्यकंमुत्थशिलं। ईसराफयोगोदाहरणं। मंदगतिग्नहात्बुधात् २१ स्वपंचवर्गबलं॥
४।१।२६ शीघ्रगतिश्चंद्रः।४।२१।२३। अधिकः अतस्तयोरीसराफः॥ अथ कंबूलयोगोदाहरणं॥ सूर्यः ४।२९।३९ शुक्रः ४।२६
।१५। अनयोर्मुत्थशिलमस्ति चंद्रः ४।२१।२३ सोप्यस्ति अतः कंबूलयोगः॥ इतियोगत्रयोदाहरणं॥ अथैषांशुभाशुभमाह॥

के॰ वी॰ प॰ ता॰ ३ १३

मध्यमेविद्भुति॥ येसुस्पशि तान्हस्यु वेवो वेगाः॥ वहद्वौवे स्वस्यवैपवो वेपन हिस्वतिश्च फ्को [illegible] स्व ह स्व [illegible] स्व

हद्दे द्वाणभ्यांशे मया॥ मद्यम फल द्वा ध्वनी चाशि भिस्व॥ चेल शस्तु द्वे नीचा॥ प्र श्वम फलदा स्वयो गु [illegible] दशि

मिभ्वाशि स्थितो म [illegible] हापुना [illegible] मि एवं ब शिष्या वहद्दे द्वा [illegible] सुम शिला दर्शो ता ना गा मिती स्वयं॥ १४

हशिपेन त्रा मा धना॥ अथयं च मौ च लना हा॥ मिश्र विशि॥ स्वास्हु शिसोना [illegible] शि श दलं स्थापये

शुद्धे मिश्र द्वेतिच पः॥ १४ पंचदश [illegible] स्वाहं सह्सप्त॥ ३ [illegible] अ पं॥ ५॥ ० मिश्र हस्व [illegible]

[illegible] ३॥ ० शुद्ध हर्षा पापा हस्वयां॥ ७ ४ [illegible] द्रेकाणस्य शु॰ १० मिश्र द्रेकाणे ५ ॥ ० शुद्ध द्रेकाणे [illegible]

स्वनवांशे पहंश॥ ७॥ ० मिश्र नवांशे तुद्वेशे २॥ ० शुद्ध नवांशे [illegible] पाद [illegible]॥ ५ [illegible] परं तो वैषम्यं [illegible]॥

विशा ति॥ २०॥ ० पर मैत्र्ये तु सुखं॥ ० [illegible] नीचांशे [illegible] अनुपानादि हस्ता॥ अनुपात [illegible]॥ नी च [illegible] स्वम

नीच [illegible] हांत संख्यार्थे [illegible] ख्यापि फलदा च [illegible]॥ [illegible] [illegible]॥ प [illegible] शिम्नु [illegible] स्थिता॥ १

मध्ये [illegible] लंकार्यो॥ पचाम्त [illegible] [illegible] जिवेन जिकं शास्त्रे हुद्र फलं [illegible] वलं भवति॥

	स	म	शु
१८	२	१५	४
६	१५	आ	२
६	१०	५	१४
[illegible]	५	३८	[illegible]

१३ एवमनयारीत्यामुख्यंपंचरूपंपंचवर्गजंस्युतैःमुख्याःप्रधानाःपंचवर्गाःगृहउच्चहद्दात्रैराशिकमुसल्लहसंज्ञाःतेभ्यो।
जातानांबलानांयायुतिरैक्यंतस्याःपादश्चतुर्थांशःअत्रपंचवर्गाविंशोपकाःविंशोपकात्मकंच लभिस्यर्थःत्र्यंशोन
सप्ता ६।२० स्येबलेसतिग्रहःकनिष्ठबलःसत्र्यंशत्रयोदश १३।२० स्वंबलेमध्यबलंततोधिकेपूर्णमितिसर्वत्रज्ञे
यं।विंशतिविंशोपकानांत्रेधाविभागइतितत्वं॥ उदाहरणम्॥ ५।२४।५२।१२।रवेःशत्रोर्बुधस्यगृहेकन्यायां
तिष्ठतिअतःशत्रुगृहेसार्द्धसप्तबलवाइत्युक्तत्वात्॥ सार्द्धसप्त ७।३० गृहेप्राप्ताः॥नीचं ६।१० रवेरंतरं ०।१६॥
१७।४८ षड्भान्यूनमतोयथास्थितमेवअस्यलवाः॥ १६।१७।४८॥ नवभिर्भक्ताःजातंउच्चबलं १।४२ कन्यायांभौ
मस्यमित्रस्यहद्देशेअस्तिअतोजातंहद्दाबलं १।३० बुधस्यशत्रोर्द्रेष्काणेस्ति
॥अत्रत्रैराशिकेबलं २।३० अत्ररविःस्वनवांशेस्तिअतोनवांशबलं ५।० पंचव
र्गाइति॥ २५।१२॥ अस्याःपादोजातःरवेःपंचवर्गीविंशोपकाः ६।३ एवंजाता
निसर्वेषांबलानिततयुतिर्विंशोपकाश्चलिख्यंते॥ इतिपंचवर्गीबलाबलाध्यायः १४
॥अथवर्षेशज्ञानार्थंपंचाधिकारिज्ञानंविवक्षुस्तत्रादौत्रैराशिकेश्वरानाह॥

र	च	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
१।३०	१।३०	१।३०	२।५०	२।५०	१।३०	३।४५	गृहबलं
१।४२	१।२९	३।५८	२।२९	२।१६	३।५८	६।१	उच्चबलं
१।३०	३।४५	१।३०	२।००	१।३०	३।४५	३।४५	हद्दाबलं
२।३०	१।०	२।००	३।३०	२।३०	१।३०	३।३०	द्रेष्काणब
५।०	३।०	१।१५	१।१५	३।३०	१।१५	२।३०	मुसल्लहब
१२।१२	७।४४	९।३०	१।३२	८।३६	१३।५८	१५।३८	योगः ॥ः
३	५।५८	२।४५	३।३८	४।२	५।४४	३।२७	विश्वा ४

कें॰चौ॰ सुबैज्यविति ॥ नि पाहे सु बतुर्थु रा शिषुलजानानागा हापुनतनो बैचौ भेके स्त्लमनस्य ए नावहु निर्शो सिनए को सा॰
टी॰ बा॰ मिनोम्ल॰ ग गन्तु सुधा ॥ बधेम्रवे शतमथेमे षरलम्वे द्विवा गंगो स्हे जैगे नै राशिके श्वरोक्षेमे ॥ दिपेद्यु कवन्हे मिथुने जानि
१२ सु धोकके शुक्रेमो मो द्विबाराधै नै राशिके श्वशवितिस बंन्नसंबधः नीं हाग गः सिंह स्थतुर्थु एजिह्यु विपरा तो चेत्यैये ॥
॥ हुषुंज्यो सितशोल गूशनि विदै सुन्काह जो च कमान्ने वाचे सुचतु पुंत्राण्नतनो च
हर्निबो ः स्वामिनो ॥ थ्य स्तौनो द्द रिगे चलुधं प्रुन स चापाजग धे श्वरा बेद रोस्वनिशां क्के
गः कमाणा स्वे रश्वि काभ्रा स्युरायाः पुका ॥ क्रिरव्व हेपािा नन्वेम्धपा तिर्जेन्माश्वहल्वं ॥
पिहे घ्नरे राधिक मो अर्थे चरस्कन्त स्नेौ पीवी चेको न्त्वमन हकु ॥ ॥ एतन्यथयोग सिंहल कैवमप्रवदेते
दुत्वराश्येः काला नसुकर पौ॥॥ कन्या धीन्नु मु मो उत्ता पौ बुपराजी हस्थि केमोणतखुको ॥ [illegible] पा [illegible] पनु ॥ रूम॰
[illegible] स्वम्यो सुचेल विद्वो नापा पि रुबामः [illegible] धी व्रवा आर्थर्ग तितिरा ॥ अथ श्यर्ग बाधिकानि
[illegible] अग्रि भैर खिाक्तः आदृद्वा नांभि विकानि बंतु हमंगार्थे [illegible] नाहा ॥ निरा निता निहिषु सनो अर्थ भंगे हे न्य ब श्री गति

१३ चंद्रो यद्राशौ वर्त्तते तद्राशिस्वाम्यधिकारी ॥ दिवा वर्षप्रवेशे सति अर्कभपतिः अर्कः सुर्यः यद्राशौ तद्राशौ तद्राश्यधिपति
रधिकारी ॥ जन्माब्दलग्नेंथिहेशाः जन्मलग्नवर्षलग्नमुंथास्वामिनः त्रैराशिकपतिश्च ॥ अत्र एषां पंचखस्दां पंचाधि
कारिणां मध्ये वीर्याधिकः पंचवर्गीबलाधिकः लग्नदृक् लग्नं पश्यतीयः स ग्रहः अत्र वर्षे अब्देशः वर्षेशो भवति ॥ अ
स्यबलोन्यूनबलोपि दृष्टिसहितः दृष्टियुक् अब्देश इति ॥ न्यूनबले दृष्टिसहितो वर्षेशो भवतिनान्यथेत्यर्थः ॥ साम्ये

सोब्देशोल्पबलोपि दृष्टिसहितः साम्यबलेयोधिदृक् दृक्साम्ये हि रविर्निशीन्दुरसकेनौ
चेत्त्रिराशीश्वरः ॥ १९ ॥ ॥ इति त्रैराशिकेशादीनां मध्ये अब्देशविचारः ॥ ॥ ❀ ॥

बलेद्वयोः समानबलयः अधिकदृक् अधिकदृष्टियुक्तः स एव वर्षेशः ॥ दृक्साम्ये दृष्टिसाम्ये बलसाम्ये च अह्नि दि
वा वर्षप्रवेशे रविः ॥ निशि रात्रौ वर्षप्रवेशे इन्दुश्चंद्रो वर्षेशः ॥ असकौ अस्तौ चेत् असकौ असौ रविः चंद्रो वा पं
चाधिकारिमध्ये नो चेत् तदा त्रिराशीश्वर एव वर्षेशो ज्ञेयः ॥ उदाहरणं ॥ जन्मलग्नस्वामी शुक्रः वर्षलग्नस्वामी शुक्रः
मुथहेशः शुक्रः त्रैराशिकेशो बुधः ॥ दिवा सूर्याक्रांतराशीशो बुधः अत्र बुधस्य बलाधिक्याद् दृष्ट्याधिक्याच्च बुधस्य ॥

जै॰वी॰ वर्षफलं ॥ इति ग्रहदृष्टादिविचारः ॥ १६ ॥ अथ शुभाशुभग्रहस्य ग्रहाणां मध्ये शाङ्गुलि ॥ जन्मतनो: जन्मलग्नस्य मध्ये अंशाभागा:
गा॰ ३ तस्य शुभग्रहाः अंशाभवंति ॥ तास्य ग्रहा से शरदृष्टा वा भिदृष्टा स्वा भीमुखा वा ग्रहास्ता पीडे न स्वा मिभिर्भिग्रहणत्रा
१३ पला स्विंतेन वलस्तु केन शुभेन स्तुभग्रहेण दृष्ट यावा नाट् स्मरस्य । शुभस्वा स्वा मिशानुपाल यापापग्रहे पापग्रहाहृष्टा
वाताशदृष्टा स्वनिरफलवा शुभा शुभासद्भावे ॥ तत्तु धनसहजपंचमनवमदशमैकादशस्थाने स्थिताशुभफल
पैशा जन्मतनोस्त्वव शुभग्रहायाः स्वेष्टा दृष्टा शुभास्वा भीवेनात दृष्टितेन शुभेनेष्टा न्य याहृष्ट
दा २१ सद्भावे शुभफलं शुभाल स्वतिदृष्टा दृष्ट कश्पयानो किंचिद्गुनपर शुभास्वा स्मितिनादृष्ट
स्वगभावफलं ॥ २२ ॥ इति शुभाशुभग्रहादिविचारः ॥ ॥ २३ ॥ अथ दृष्टफला शुभा शुभा ॥ अथ त्याति दृष्टभावे च
तुर्थसप्तमभावेषु ग्रहाश्चानवेदृष्टफलानि दृष्टफलं तं शुभंवीनाथ दृष्टा स्वा शुभभावे शुभंवीनाशुभाभावे शुभ्या दृष्टभावे दृष्टि
धनिस्य तिफलं नो किंचित शुभाशुभफलं नाम्ति चतुर्थ ७ पट ६ सप्तसंधनुरा अष्टि स्वातृष्टि ॥ तत्ता रिवेनास्स्यानगा ३४
शुभहादृष्टा अन्यन्यग्रहस्य चतुर्थमाद्वितीयतृतीयपंचमनवम दृष्ट्यमैकादशस्थानगा भावदृष्टा भावेन भावेन शुभाशुभफल

दात्रीपूर्वोक्ताज्ज्ञेया ॥ इतिमुथाशुभमुथहाविचारः ॥ १७ ॥ अथग्रहाणांशुभमध्याधमफलादेशनिर्णयमाह ॥ स्वर्क्षो
च्चेति ॥ योग्रहः स्वर्क्षोच्चे इष्टभव र्गगः स्वराशौस्वोच्चेमित्रहद्दादृगाणवर्गेस्थितः शुभसुहृद्दृष्टः शुभैर्मित्रैर्वादृष्टः ॥ जयीति०
ग्रहयोः परस्परंयुद्धेयः उदक् उत्तरदिक्स्थःसजयीतस्यसंज्ञा ॥ वर्षलग्नात् धीत्र्यंकायगतः पंचमतृतीयनवमैकाद
शस्थानगतः सौम्यैः शुभग्रहैः मुथशिलीमुथशिलमस्यास्तीतिमुथशिलीसौम्यग्रहस्य शालवानित्यर्थः ॥ पूर्णरु
स्वर्क्षोच्चेष्टभवर्गगः शुभसुहृद्दृष्टोजयीमोद्युदक् धीपुत्र्यं ३ कार्ध्य ११ गतोद्भात्मुथशिलीसौम्यै
र्बलीपूज्यदृक् ॥ सद्वर्गोत्तमहर्षगोद्विगुणवान्मध्योधमोष्टांत्यषट् ८ । १२ । ६ नीचेत्योरिभगोजि
तोर्कखलयुग्वक्रीदृशा दोषसत् ॥ २१ ॥ इतिहहृदेशाब्देशतनुपानांशुभमध्याधमफलादेशनि
र्णयः ॥ ॥ २२ कर्संपूर्णारुक् दीप्तिर्यस्यसतथोक्तः प्रसन्नदीप्तिरित्यर्थः ॥ वर्गोत्तमहर्षगः स्वोचराशिस्थनवांशोव
र्गोत्तमः ॥ हर्षस्थानानिपूर्वोक्तानि । तत्रस्थितएतैर्भेदैर्बलीपूर्णबलोग्रहोज्ञेयः ॥ तस्यफलमाह० संनिति० सन्शुभफल
दः ॥ अर्धेगुणवानुक्तभेदमध्येअर्द्धभेदाःप्राप्ताः तदामध्यःमध्यमफलदः ॥ अष्टांत्येषट्नीचे ॥ वर्षलग्नात् अष्टमद्वाद

के॰ वी॰ सुखजनकामध्यः नीचेनीचस्थः अतः भानुर्बिंवः अरिभगः सत्तुरपिपिसः पुद्देपाजित ः अवश्यं कुअस्तंगतः खलक्
ता॰ उ॰ हरवै पाके [illegible] कः वक्रीवक्रे आर्थः एताद्दशोन्हेहो [illegible] धम ः दशायां वेषुदशांतरे [illegible] प्युअशुभ [illegible] शुभफलदः ॥
१४ [illegible] हाणं शुभमअशुभ फलनिर्णयः ॥ १०॥ अथ सहमान्याह ॥ शोध्ये [illegible] इति॰ ॥ [illegible] विधुतः चं
द्रात्रिवान [illegible] शोध्यः ॥ अन्यथा [illegible] विपरीतं चंद्रः [illegible] शोध्यः इति सर्वेषां [illegible] ॥
शोध्यार्को विधुर्[illegible] निशि [illegible] भवेत् [illegible] वुधः कुजा [illegible] पुण्य
धनः स्वर [illegible] ॥ विद्याख्यं विधुरर्के [illegible] च पितृसहमं भानुः [illegible] वि [illegible]
[illegible] सहमं [illegible] ॥ २२ ॥ ॥ एतासु [illegible] पुण्यं [illegible] सहमं भवेत् [illegible]
[illegible] शोध्यः [illegible] सहमं भवति ॥ [illegible] सहमं ॥ [illegible] विधुर्[illegible] राम॰
शोध्यः विद्यासहमं [illegible] शोध्यः राज्यसहमं पितृसहमं पितृ [illegible] सहमं भवति ॥ [illegible] १४
[illegible] शोध्य [illegible] सहमं भवति ॥ [illegible] शोध्यः [illegible] सहमं भवति ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥

॥देवेज्यादिति॥ देवेज्यात् गुरोः कुजातो भौमः शोध्यः द्यूतकटकसहमं भवेत्॥ चंद्रात् बुधः शोध्यः बंधकसहमं भवे
त्॥ कुजात् भौमात् शनिः शोध्यः हिट्टसद्मशत्रुसहमं भवेत् पुण्यतः पुण्यसहमात् कुजः भौमः शोध्यः शौर्यं पुरा
क्रमसहमं भवेत् द्युनिशं दिवारात्रौ वा वर्षप्रवेशे सुरगुरोः विधुश्चंद्रः शोध्यः पुत्राख्यंसहमं भवेत् एवमग्रेपि

॥देवेज्यात्कुसुतो भवेद्द्यूतकटकं चन्द्राद्बुधो बंधकं स्याद्धिट्टसद्म शनिः कुजादथ
भवेच्छौर्यं कुजः पुण्यतः॥ पुत्राख्यं द्युनिशं विधुः सुरगुरोर्भ्रात्राख्यमार्किर्गुरो
र्लग्नाच्छीतगुरुर्न मांद्य सहमं स्वेशात्स्वभं द्रव्यकम् ॥ २३ ॥ ❁ ॥ २३ ॥ ॥

ज्ञेयं॥ दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे शोध्यशोधकयोर्विपर्ययो नास्ति पाठक्रमेणैव ज्ञातव्यं॥ गुरोः आर्किः शनिः शोध्यः॥
भ्रात्राख्यंसहमं भवति॥ लग्नात् सितगुरुश्चंद्रः शोध्यः मांद्यसहमं स्यात् स्वभं धनभवनं स्वेशात् धनभवनस्वामिनः
सकाशात् शोध्यं द्रव्यकं भवति॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥

॥ स्वात्वमिति। सूर्यत्ते: ग्र रूपग। बधुमान व्याने: सितरुचि श्च यू: ग्रो ग्र: मन्यु सहमं भव शि॥ भगो: सुक्ताल मा
हिं: ग्रा। शो भ्र: उ हं लिवा सहमं भव निकुजस भौ मात सुध। गुरु ग्र: त्या वा र सहमं भवति॥ अथ भगुरु श्रु
मा। अर्क: सूर्य: ग्र ग्र। पापदा मे स्त्री सहमं भवति॥ अस्य सहमानां ग्रामान तः शुभाशुभ फलमाह॥ अस्ते
ति सहमं अस्ते श्रेन नर्पे श्रेन सुतं सुतं मेन। नराशिस्वाभिनायुतं कें सहमानि तं सहमस्वामिनायुतं सहं एं वा सर्वे:
मस्या स्वं सम्भै: याने: सितरुचि श्रो दाहमा किं भे गोर्था वा र कुज नो बुधो गुरु कुलो वें स्पार
दारं भवेत्॥ ॥ यदैवे श्रेन सुतं भवे न सहमं वा स्वेशट स्था न्विगं मध्ड्विं सहमा धिपस्य कोसि
मे तत्रखो पल भ्यदम्॥ २८॥ ॥ इति सहमानि॥ ॥ १९ शुभग्रहै: वामुतं हं एसा द्रंस सहमं॥
स्वाधि पस्य सहमस्वामिन: किं सिमेसहमस्वामिह स्थ्यांपुष्य दृष्टिदं इत्य सहमं स्वैमास स्थ्यांपनं हि मिसा तिष्ठ सह
मणं॥ संवत् १४२ शके १५४६ सूर्ये ग्र॥ ८॥ ५॥ १॥ ज्योतिधिते म पं॥ ३॥ १५॥ ३०॥ लग्नं ६॥ २३॥ १॥ ४॥ सू तं जा मं पुण्य सह
मं २४॥ ५॥ ४२ एवं आतानि सर्वाणि गिरिस्वंते॥ २१॥ ॥ अथ परशानन मनार्थं कुरां शा टीनाह॥ ॥ श्री ॥

भमिति ॥ उक्तपरवौकसांलग्नखाद्दीनां येल्पभागास्ते प्रथमकोष्ठे स्थाप्याः पुनःअवशिष्टानां मध्ये यस्य अल्पभागा
स्ते द्वितीयकोष्ठके स्थाप्याः ॥ पुनःअवशिष्टानां मध्ये यस्य अल्पभागास्तेन तृतीये स्थाप्याः ॥ एवमग्रेपि ज्ञेयम् ॥ एवं दृ
ग्क्रमो लेख्यः ॥ ततस्तदनंतरं ऊर्ध्वोर्ध्वतः पात्याः इत्यादि ० तद्यथा ० प्रथमाद्यथागतो एवं स्थाप्याः ॥ ततः प्रथमं द्विती
यात् द्वितीयं तृतीयादित्यक्रमेण पात्याः शोध्याः एके आचार्याः एतेंशाः न पात्या इति वदंति ॥ तदन्यमतेन स्वांगीक्रु
भंत्सन्वोदयपरवौकसां कृशलवाः आवस्युस्तु दू र्ध्वोर्द्ध तः पात्या नैकदमे दृश्यकस्वयुनिहृद्
र्षध्रुवे ३६५।१५।३१।३० निघ्नाः दशाः ॥ साम्येंशे चेल्लिप्तयोर्द्वयोः समबले पूर्वाल्पभुक्ते दृशांते
शाः स्वे कथयंति ह्ह दृग्गादिनह तांशप्रांत दृग्गाल्पक्रमात् ॥ २५ ॥ इति दशांतर्दशाक्रमः ॥ ॥
तेष तेषां सांशाः दृश्यकु स्थाप्याः ॥ स्वयुतिह दृर्षनिघ्ना इति ॥ स्वपात्यांशाः तेषां युतिर्योगः तेन हृत्वा भक्ताः वर्षध्रुवः ॥
सौरवर्षदिवसाः ॥ ३६५ ॥ अथसावननवर्षदिवसाः ॥ ३६५।१५।३१।३० ततःलब्धेन गुणकेन निघ्ना गुणिताः दृश्यकु
स्वस्वपात्यांशाः दिनाद्याः स्वस्वदशा स्युः साम्येति ॥ द्वयोरंशैर्भागैः साम्ये समत्वे सति बलिनः पंचवर्गीबलाधिक

१५

स्य पूर्वमिथुनार्द्रस्यान्नतुद्वेषोंऽम्बरद्वेयेन बलं। द्विरन्ध्राणि येऽभवत् सुखेः नृपत्वेः पूर्वादिशा देशाः॥ मीनदश्यां बनी
मिशश्यमेषु वर्द्धमस्यै। वृषान्दे वेशः॥ नदर्माब्दे वेशमालीन। स्वोदी लैदश॥ मध्यमदशा द्विनादिमन्
दशादि मेषेश सालीन ॥ स्वपु॥ स्वोऽदीमोऽम्बं॥ दशा॥ यः॥ सर्वदीप्तानांमिद्वि वक्षावि ज्ञाः॥ कलास्यानि षद्विंशपो
न्याः विकराल्याः नेपलान्वितो॥ नि॥ विकलाः पर्यायाताः लब्धं कलालब्धं पंचकलामस्यामाकाः लब्धं मंत्रेषुयो
स्य॥ अंशादि वृद्धकाः स्वधं बुधिशुभोऽस्य॥ स्वर्मीद्यानशाधिकास्य सूद्वादशधिमन्त्र बभशो वंशमेषः॥ नाहशो
स्वर्मे द्वितीपदशामेवेशः॥ एवं द्विपादशामेवेश आलीनः स्वर्मेहि॥ पूर्वमाद्विनादिषेऽयं॥ मात्वं संस्थेनलीपद
मेवेशः॥ एवमन्येषि॥ एवं धेषमे वर्षा वेशकालीन स्वभः सुतः॥ अंतिमश्चमीभवति॥ [illegible] दशाक्रमः॥ सु
सः भान्यथा मन्नुद्वति॥ अस्याभूवशावांबध्मदेऽधिनमधे बाद्धकषमदशा मेषेशः॥ लिंगावषमिवेशा बा
॥ दीर्घमनवाबन दशादिनामि शीघ्रान्तिः नक्षत्रमाश्रितस्यावति वामवेषो द्वितीय दशामेवेशः॥ सर्वद्वितीनदशामेवेशा
भारतेन द्विलीद्य॥ द्विलाविमेऽन्यानि॥ मनशिवामे॥ वाबलिवाधुदे॥ दीमदशामेवेशः॥ एवमन्येषि॥ एवं योऽन्ये अपि
मेवर्षमेवेशा बाराहिवमान्यानि नवदशामेवेशः॥ सुवः अन्यथा वलद॥ अथांतरदशाध्याय आह ॥ १५ ॥

॥तं शाइति॥ ते पास्यांशाः स्वैक्यविहृद्दशादिमहताः स्वपास्यांशास्तेषामैक्येन योगेन हृतानि भक्तानि यानि दशादि।
नानि तेभ्यो यल्लब्धं तेन हृता गुणिताः पृथक् पास्यांशाः अंतर्दशादिनाद्याः स्युः एतदुक्तं भवति ग्रहस्य दशामानं पास्यां
शयोगेन भक्तं यल्लब्धं तेन पृथक् पास्यांशा गुणिता स्तद्गणिमक्रमेण ज्ञेयं॥ उदाहरणम्॥ शुक्रः सर्वापेक्षया न्यू
नांशाः अतो अंशांशिस्य ग्रहामयं शुक्रः स्थापितः २।४३।३६ ततो भौमः ४।४५।४६ ततो गुरुः ४।५७।१० ततश्चन्द्रः
७।३२।४५॥ ततो बुधः ७।४८।३१ ततो लग्नं ३३।१।२६ ततो र्कः २४।४२।१२ ततः शनिः २८।१८।११ अथ प्रथमं यथा
स्थितः शुक्रः पास्यांशाः २।४३।३६ ततः एते पास्यांशा भौममध्ये शोधिता जाता भौमपास्यांशाः २।२७ एवं पूर्वांशा
अग्रिममध्ये शोधिता जाताः॥ सर्वेषां पास्यांशाः गुरुः ०।११।१४ चंद्रः २।३५।४५ बुधः ।०।१५।२६। लग्नं १५॥ १२॥
५०॥ सूर्यः १।४१।२ शनिः ३।३६।५९। एतेषां योगः २८।१८।११ अनेन वर्षमितिः ३६० भक्ता जातो गुणकः १२।४२।४३ अनेन शु
क्रस्य पास्यांशाः २।४३।३६ गुणिता जातानि शुक्रस्य दशादिनानि ३४।४०।१८ अथ पास्यांशयोगेन २८।१८।११ वर्षमिति
३६५ १५।३१।३० भक्ता जातो गुणकः १२।५३।५१ अनेन शुक्रस्य पास्यांशाः २।४३।३६ गुणिता जातानि शुक्रस्य दशादि

कै॰ टी॰ मानि भुक्ता१०।५०।०ए वं जातान क्षत्रे वैधो हीनो ग्रहः पालो शुक्रः शीर सावनदृशा मुत्रालिप्यते॥ अथ यात्रा दर्शे शेत्राहर णमू॥ गुरुकस्मा
ता॰ ५७ दृशा २६।४०॥ ८ पालांश योगेन भकारस्य १९।१।गतो गुणकः।१।४।७ अनेन गुरु कस्य पालांशा गुणिता जाता॥ ॥
३७ गुरुकस्य दृशाम ध्ये गुरुकस्य का ईभ॥ ३।२७।३१॥ अथ वा गुरुक स्य सावन दृशा २।२०।४० पालांश योगेन २९।२९।भकारा
जातो गुणकः।१।७।४०। अनेन गुणिताः गुरुकस्य पालांशा जाताः गुरुक दृशाम ध्ये गुरुक सांनद्दशा।१।५४।४१ एवं जाता गुरुकद
शाम ध्ये सर्वेषां सोरसाव नानां शंतरं दशा लिप्यते॥ ॥ इति ग्रहांतर्दशाकृपा॥ ॥२३॥ ॥ ॥ ॥ २२॥

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
२	०	७	११	१०	१०	०	६	६	१	८	८	८	११	०	११	१०	३	०	८	राशि
५	१९	२२	१०	२९	२६	२०	२३	२३	२२	२६	१८	२५	२९	८	५	१४	२७	१९	१	अंश
५१	५८	६	१०	५८	३८	५०	१५	५	४६	३७	०	३१	२७	३१	४२	३६	५५	५८	२	कला
४१	४४	३०	३६	८	७	५५	२२	२३	३५	४४	५	२४	[illegible]	३४	३५	२०	३०	४४	३६	विकला

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	० ० ०	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	[illegible]

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	० ० ०
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥अथरव्यादिदशामध्येकेषांअंतर्दशाःशुभाइत्याह॥ जीवारेन्द्वइति ॥इनात्सूर्यमारभ्यांतर्दशाःशुभाः॥तद्य
था॥जीवारेन्द्वः गुरुभौमचंद्राः रविदशायामंतर्दशाः शुभाः॥ ऐंदवत्रयं॥ इंदोरयमैंदवो बुधः तस्मात्त्रयं
बुधगुरुशुक्राः चंद्रदशायामंतर्दशाः शुभाः॥ इनेंदुसूर्यचंद्रौ भौमदशायामंतर्दशौ शुभौ॥ भृग्विनेज्याः शु

जीवारेन्द्वऐंदवत्रयमिनेंदू भृग्विनेज्याः सितेह्न्कार्कीज्ञेज्ययमा बुधत्रयमिनादंत
र्दशाः शुभाः॥ कस्वैकैकभयुक्तजन्मरविणातुल्येरवौखेचरास्तत्त्वाद्यान्प्रतिमा
समुद्रमल्लवेड्भावांशपोचिंतयेत् ॥ २६॥ ॥ २६ ॥ ॥२६॥ ॥२६॥

क्रसूर्यगुरवः अंतर्दशाः बुधेदशायांशुभाः॥ सितेंह्न्कार्कीः शुक्रचन्द्रसूर्याः गुरुदशायामंतर्दशाः शुभाः॥ ज्ञेज्ययमा
बुधगुरुशनयः॥ शुक्रदशायामंतर्दशाः शुभाः॥ बुधत्रयं बुधगुरुशुक्राः शनिदशायामन्तर्दशाः शुभाः इतिसर्व
त्रसंबंधः॥ अनुक्ताः अशुभा इत्यर्थः॥ अथमासप्रवेशज्ञानमाह०॥ कस्वेति॥ एकैकराशियुक्तजन्मकालीनसूर्येण
तुल्येरवौसूर्येहि द्वितीयादिमासप्रवेशः स्यादिति॥ प्रतिमासंखेचरान्नृग्नहानतत्त्वाद्यानूलग्नादिप्रभृतीन्द्वादशभावांश्च॥

मेष्वी
तंथा
५८

हन्वाउह्मनलहृभावंारवीा।दूवोलणंतन पोहवोभवं शःकात्यदुहिस्वामीभावं।नपःषेभादाले।ांभेषंद्ाम्लत्स्या।ग्र
प्लोउमैचिंत्मैनू।नाहुमं नाोि॥मप्दममासमेशसम येपवंजान ॥मामश्मार्केहस्यार्वाकौ विल्यामहृवैस के
राद्वेजानेनहुनाब्यौवश्निनृदिनेनखिनृसम्यंयेनव[illegible]तोप नाहमवेशोमाबाि॥बनमभेपिवे मं॥अथपंवां मन्
नासमवेगवर्वदिकाद्यामप्वननू।एवेंकमश्रिमोगेनमातेमात्मवेशाकैः॥अथरासुन्वपंवां गविधनमव्धमम्यवीत्
मवधिसार्वमासमवे यार्कैपोरेराातार्वेमानवलाकार्याःमवधिस्यार्कैगतामाव्पः फलंदिनाद्यंश्रिस्वंपार मतिना॥

मेषादव्यानस्पष्टाः									केंद्रमार्गहरणमानमध्य०									केंद्रांमार्गाहरणस्पष्टाः									तावुमानन्तर्हि मूलस्पष्ट०										
सू	मं	गु	चं	बु	शु	श	रा	के	सू	मं	बु	चं	गु	श	रा	सू	के	८	२१	६	६	६	६	६	६	६	सू	मं	गु	चं	बु	शु	श	रा	के	
५	६	६	७	८	८	३	४	१	३	२	२	२	१	१०	२	४	२४	५१	२०	०	०	३	४	३	३२	२४	३	२	१	३	०	१०	२	८	११	
२८	२६	२५	२३	०	२	२०	८	१४	२०	१५	२२	१०	१८	३६	२३	२५	५०	७	२	३३	४३	२५	२३	४०	१४	४०	४३	२१	१२	१३	१४	१५	५	२४	३३	
४२	३२	१४	३१	२६	३३	१८	४२	४२	२६	३१	४५	४०	३२	३२	४६	१६	३८	१०	५२	१	४६	२९	१६	५८	५२	२१	५८	३६	३७	२८	७०	७	३१	३८	४०	
१२	३०	४१	५८	२३	४५	२८	५५	१८																												

भुक्ता०
१५

१८ पलात्मकं ग्राह्यं तत्फलं अवधिस्थवारादौ हीनं कार्यं न्यूने युक्तं कार्यं अवधिस्थवारादावित्यत्र संस्काररहितो वारघटिका
पलात्मको ऽब्दपो ग्राह्यः स्पष्टः॥ यस्मात् ग्रंथात् पंचांगं स्थितः सूर्यः साधितः तस्मात् ग्रंथात् अब्दपः साध्यः अवधि
स्थघटिका न ग्राह्याः कुतः यत्र ग्रामस्य पंचांगगता तद्ग्रामस्य देशांतरं चरसंस्कारस्य हीनत्वात् ताः मासप्रवेशकाले
स्थूलघटिका भवंति अतः सूक्ष्मघटिकानयनार्थं उपायः॥ अब्दपे उदयांतरभुजफलचरदेशांतरसंस्काराः कार्याः॥
सोऽब्दपः सूक्ष्मो भवति। तत्रादौ उदयांतरमाह॥ यस्मिन् दिने यस्मिन् समये स्थूलमानेन मासप्रवेशो जातः तस्मिन् दिने ता
वत्समये मध्यमो रविः कार्यः स च अयनांशयुक्तः कार्यः॥ तस्य भागाः कार्याः षड्भिर्भाज्याः फलं घटीपलात्मकम्
ग्राह्यं तदनंतरं मासप्रवेशकालीनसायनमध्यमसूर्ये यावंतो राशयस्तत्संख्यानां मेषादारभ्य पलात्मकानां सु
दयानां योगः कार्यः तदनंतरं सूर्यस्य भुक्तभागैः सूर्यस्य भोग्यराश्युदयो गुण्यः त्रिंशद्भक्तः फलं राश्युदययोगे
युक्तं कार्यं षष्ट्याप्तं घटिकाद्यं स्यात् तस्मिन् पूर्वघटिकाः शोध्याः शेषं धनसंज्ञकं उदयांतरं भवति॥ यदा एता
स्तु पूर्वघटिकाः शोध्याः तदा विपरीताः शोध्याः शेषं घटिकात्मकं ऋणसंज्ञकं उदयांतरं भवति॥ द्रुदसुख्यांतरं

के॰ वी॰ धनं चेत्तदा स्वर्घटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं चेत्तदा धनं कार्यं ॥ अथ भुजफलमाह ॥ मासप्रवेशकालीनमध्यमसूर्यात् मंदफ
ता॰ भा॰ लं साध्यं ॥ तस्य कलाः कार्याः षष्ट्याधिकशतत्रयेण ३६० भक्त्या फलं घटिकाद्यं भुजफलसंज्ञकं भवति ॥ मंदफ
१९ लं धनं चेद्भुजफलं धनं ॥ ऋणं चेदृणं ॥ इदं भुजफलं धनं चेत्तदुदयांतरसंस्कृतार्द्धघटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं
चेद्धनं कार्यमिति ॥ अथ चरसंस्कारमाह ॥ मासप्रवेशकालीनमध्यमसूर्यात् यन्मंदफलमागतं जन्ममध्यमसूर्ये
मध्यागतं धनर्णं देयं ॥ तस्मात्पलात्मकं चरमानीय षष्ट्याभुक्तं घटिकाद्यं कार्यं तत्तुल्यघटिकात्मकं चरं
दयांतरभुजफलसंस्कृतघटिकासु धनं चेद्धनं कार्यं ऋणं चेदृणं कार्यं ॥ अथ देशांतरसंस्कारमाह ॥ पूर्वं
निर्देशांतरयोजनानि भवंति ॥ तानि चतुर्गुणितानि कार्याणि ॥ तानि पलात्मकानि भवंति ॥ ततः पलात्मके दे
शांतरं धनं चेत्तत् ॥ उदयांतरभुजफलचरसंस्कृतघटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं चेत्तत् धनं कार्यं ॥ एतत्फलचतुष्टयसंस्का रांक॰
रे कृतेनाभ्रदस्य घटिकाः स्पष्टा भवंति ॥ परं तु एतत्संस्कारचतुष्टयमध्ये जन्मकालीनसूर्यो यावद्भिः संस्कारैः १९
संस्कृतो भवति ॥ तावद्भिः संस्कारैरस्य संस्कारः ॥ अवधिस्पष्टार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरं तत्पूर्वविहीनमासादिकं

मागतंतस्यशेषेऽब्दपेउक्तवत्हीनयुक्कार्यं॥ततःमासप्रवेशेस्फुटस्मघटिकाभवंतितस्मिन्कालेस्पष्टग्रहान्
त्नवादिभावांश्चपंचवर्गीश्चकार्याः॥ततोमासेश्वरनिर्णयः॥सयथा॥मासलग्नेशमुंथेशत्रिराशीशदिनरात्री
शवर्षलग्नेश्वराणांमध्येयःपंचवर्गीबलाधिकोमासलग्नंपश्यतिसमासेश्वरोज्ञेयः॥बलादिसाम्येतुवर्षेश
वद्विचारणीयम्॥ उदाहरणम्॥ रविः ५।२४।४२।१२ एकराशियुक्तोजातोमासःप्रवेशार्कः ६।२४।४२।१२ कार्त्ति
ककृष्णद्वितीयायां २ बुधेऽवधिस्थोर्कः ६।२३।४।१८ गतिः ६०।३० अनयोरंतरं ०।१।३७।५४ अस्यकलाः ९७।५४।
गतिकलाभिः ६०।३० भक्ताःसवर्णितोभाज्यभाज्यकोभाज्यः॥ ५८७४ भाजकः ३६३० भाजकेनहृतेभाज्येफलं।
दिनघटिकापलात्मकं।१।३७।५ इदंअवधिस्थाद्वयेवारघटिकापलात्मके ४।३५।५४ युक्तं ६।१२।४६ कुतः।
एकराशियुक्तरवितःअवधिस्थसूर्यस्यन्यूनत्वात्॥एवंजातःकार्त्तिककृष्णपंचम्यांभृगौमध्यमोर्कः ६।२६।१३
५८ आभिर्घटिकाभिः॥१२।४६॥चालितोमासप्रवेशकालीनमध्यमोर्कः॥६।२६।२६।३५ अयनांशाः १८।८ युतः
७।१४।३५।३५। अस्यभागाः २२४।३५।३५ षड्भक्ताःलब्धंघटिकापलात्मकं ३७।२५ सायनसूर्यस्यभुक्तराशयः

के०वी० सप्त० नतुल्ये मेषादारभ्य पलान्यर्कोदयानां योगः २१३८ स्वर्यस्फुक्त पभुक्तभागैः १४।२४ श्रेष्यस्पष्टद्युदियो ३४७॥
सा०उ० गुणितः ५०५४ त्रिंशद्भक्तः लब्धं १६८ उदययोगेन २१३८ युक्तं २३०६ षष्टिभक्तं लब्धं घटिका ३८।२६ एतन्मध्येषु
२० र्व्यघटिकाः ३७।२५ शोधिताः शेषं धनसंज्ञकं ०।२८ यांतरं घटिका द्युतिथ्यो विपरीत भुक्तत्वात् जातं ऋणं ०।११ इदमत्र
ये ४।३५।४५ कृतं जातः उदयांतरसंस्कृतो व्ययः ४।३४।३४ ॥ अथ भुजफलमाह ॥ मासप्रवेशकालीनमध्यमसूर्यात् ॥
४।२८।३४ मंदफलं ऋणं ।१४।२४ अस्य कलाः १०२।४२ भाजकेन ३६० भक्ताः लब्धं घटिका ऋणं ०।१७ विपरी
तभुक्तयित्सुक्तत्वात् जातं धनं ०।१७ इदं उदयांतरसंस्कृते व्यये ४।३४।४३ युक्तं जातं उदयांतरभुजफलसंस्कृतो व्ययः
४।३५।० ॥ अथ चरसंस्कारमाह ॥ मंदफलसंस्कृतो व्ययः ६।२४।३१।१६ एभ्यः चरं धनं पलात्मकम् ६० षष्टिभक्तं
१।२० विपरीतभुक्तत्वात् ० जातं ऋणं १।२० इदं उदयांतरभुजफलसंस्कृताव्यये ४।३५।० रहितं जातं उदयांतरभुज सू०
फलचरसंस्कृतः ४।३३।४० ॥ ॥ अथ देशांतरसंस्कारमाह ॥ देशांतरयोजनानि ऋणानि ९६ चतुर्थांशोनितानि । २०
जातानि पलानि ७२ विपरीतभुक्तत्वात् जातानि धनानि १२ एतानि उदयांतरभुजफलचरसंस्कृताव्यये ४।३४।४०॥

सुतानिजातः उदयांतरभुजफलचरदेशांतरसंस्कृतोव्ययःस्पष्टः ४।३३।५२ अवधिस्यार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरा
त्पूर्वसाधितवारादिकमिदं १।१७।५ एकराशिभुक्तरवितः अवधिस्थस्य सूर्यस्य न्यूनत्वात्स्पष्टव्ययमे ४।३३।५२ युतोजा
तोमासप्रवेशस्य स्पष्टकालः ६।१०।५ एवंजातं कार्तिककृष्णपंचम्यां भृगौ द्वितीयमासप्रवेशस्य स्पष्टघटिकाः १०।५७
एवमग्रेपिबोध्यं ॥ एकग्रंथात् उभयोः साधनं चेत्तत् किमंतेतदा स्पष्टघटिकाः घटिकाः भवंति ॥ अतएव विचार्य
ग्रंथभेदे सतिसंस्कारभेदे सति पंचांगोपरि मासप्रवेशानयनं क्रियते तदशुद्धम् ॥ यस्मात् ग्रंथात् जन्मकालीनसू
र्योयावद्भिः संस्कारैः संस्कृतो भवति ॥ तावद्भिः संस्कारैः तस्मात् ग्रंथान्मासप्रवेशदिवसे सूर्यः साध्यः अनयोः स
कांशात्पाः घटिकाः स्पष्टाः स्पष्टघटिकाभवंतिः ॥ अथ दिनप्रवेश उच्यते ॥ वर्षप्रवेशसमये एवं प्रथममासस्य ।
स प्रथमदिनस्य च प्रवेशः ॥ वर्षप्रवेशसूर्ये एकैकांशयोगेन तत्तुल्यसूर्ये द्वितीयदिनप्रवेशो ज्ञेयः ॥ ॥२६॥

के०बो० तनमय मर्मनेरका लग्नानगाह॥ लग्नेति॥ लग्नेशांश॥ फलीलग्ने पूर्णकेमांशस्तनिनी पीनयो भियः परस्परतस्वं
ना०टी० सेहहरू भवति॥ अथ धनतुलवेड्स्वांशमरूपे॥ तनुलग्नांशस्थलग्नेन वांशस्थसई इस्वामी स्वधनभाव॥ सप्नादिर्वि
२१ धांनेसहजादन्नतो धांशंशयोनवांमस्वामीमयो॥ स्वयंमैत्र्यं॥ अथ पुंस्तु हगतुनि॥ चंद्रहष्टियोगः॥ अथ चानौ पनोठ
मयोः अथ वाहवै संशुभेः शुभगन्तहदषेहश्यो नक्षा दृनिपाठेहयोडहितो॥ देहस्वादिपु देत्व॥ शरीरंस्वं धनं आदि
लग्नेशांशाय नीभियस्ततुलवेड्स्वांशमयोमैजयो॥ स्वयंनिरहगीदुहस्पुनिरिहोच्चस्यो
चटस्यो नया॥ देहस्वादिपु सौख्यदेचविपरीतेभावहानिप्रदावर्णेष्पइदुगौप्रकल्प्य
किलनौभासेविघाकुलं॥ २१॥ ॥ २२॥ ॥ स्वदेनसहजादिषरिमहा शरीरधनादिपु ॥ ४५ ॥
सौख्यदोसुखकारकौविपरीतौ परस्परवैरिणौनीचस्थौपापैर्हष्टौ अस्तंगतौ तदाभावस्य हानिप्रदौनाश ॥ रम०
नाशकौभवतः॥ अदेहइति॥ शुभहष्टौपापहष्टौ शुभाशुभस्थानगौ चतस्ञ अर्धंतुल्ये अर्धफलदौभवेतनाम २१
सैबोलग्नेशांशपतौ॥ अथ वानतुलवेड्स्वांशराशोपकलप्राविस्वं अन्नमासेफलं मासैसंशुभाशुभं विवाना

॥ अथ मासान्यतो वर्षशुभाशुभनिर्णयमाह ॥ यद्वर्षेइति ॥ यद्वर्षे यस्मिन् वर्षे अब्दयो वर्षस्वामी अतिबलः ॥ पं
चवर्गीबलमध्ये पूर्णबलः ॥ तथाब्दतनुपः वर्षलग्नस्वामी पूर्णबलः खेटाश्च खेटाः ग्रहाः अतिबलिनः ॥ इत्थि
हाः सुखाशस्ता ॥ षष्ठाष्टांत्यसप्तमस्थानानि रिक्तानि तदा तद्वर्षं शुभं शुभफलदम् ॥ अन्यथा वर्षे ग्रहाः निर्बलोः सु
याद्दुष्टस्थानगास्तदा तद्वर्षं न शुभदं अशुभमित्यर्थः ॥ मिश्रेण शुभाशुभमिश्रितेन अब्दपेशवर्षलग्नेशसुंथाः

यद्वर्षेतिबलोब्दपोब्दतनुपः खेटाश्च सुस्थेस्थिहास्तद्वर्षं शुभमन्यथात्वशुभदं मिश्रेण मिश्रं
वदेत् ॥ एतद्भावफलादिविस्तजफलं सा ताजिकोक्तं च यत्तखेटानां स्वदशासु तद्बलव
शादेवं फलं वार्षिकम् ॥ २८ ॥ इति सामान्यवर्षफलोपसंहारः ॥ ॥ २८ ॥ ॥ ० ॥

ग्रहाश्च येषां मध्ये कश्चित्पूर्णबलः कश्चिद्धीनबलः तदा मिश्रं शुभाशुभमिश्रं मध्यमं फलं वदेत् ॥ एतद्वर्षेषफ
लम् ॥ भावफलादिभावमुंथासहमफलादिविस्तरजफलं विशेषफलं तत्तत्ताजिकोक्तं ताजिकशास्त्रोक्तं ज्ञे
यम् ॥ खेटानां ग्रहाणां शुभाशुभफलं तद्बलवशात् पूर्णबले पूर्णं मध्यबले मध्यं हीनबले हीनं स्वस्व

के०वी० दशाफलेषु ।। एवं हरमसुतं यत्फलं तत्सर्वं मिश्रशालकाचनि ।। एवमनुनाप्रकारेण वार्षिकं वर्षसंधिफलं निरूप्य चिंतयि
ता०जु० तिलेषु ।। २५ ।। अथालंकारश्लोकमाह ।। इतीति ।। विप्रवरेण केशवेन श्रीमेधुग्रामे नं पेषु वशिष्ठः केशवः केश
२२ वर्षैवं वः वर्षफलस्य पद्धतिं मार्गेषु निपुणं पूर्वोक्तप्रकारेण व्याकरोत् कृतवान् ।। कस्मात् ।। श्रीमन्नेशांघ्रियुग
प्रसादतः ।। श्रीमद्गणेशो हृतः तस्येशः तस्य धनं ज्ञानं जनकस्य स्वामी महादेवः ।। तस्यांघ्रियुगं चरणद्वयं तस्य प्रसा

पद्धतिं वर्षफलस्य पद्धतिं मनेशांघ्रियुगप्रसादतः ।। बहुशिष्यजनप्रबोधनीं मकरोद्द्विज

वरः केशवः ।। २६ ।। ।। इति श्रीकेशवीयताजिकपद्धतिः समाप्तः ।। ।। ० ।। ।।

दतः ।। कीदृशं बहुशिष्यजनप्रबोधिनीं शिशवो बाला ये शिष्यजनाः अथवा शिष्यजनाः तेषां प्रबोधो ज्ञानं
यया ।। २६ ।। अथ जन्मकालस्थाने प्रश्नकाले देववर्षफलं कार्यं ।। तत्र मुख्यानपवं ।। सल्लग्नं प्रश्नलग्नस्य के प्र०
लिकाः स्वात्मभूतं लग्नाद्या स्वामी दिकासु यासु तावर्षे मुखे प्रश्ने ... २७ ।। प्रश्नं नयो वर्षे विलग्ननाथो ।। २२
जन्माधिपः लग्नपतिः प्रकल्प्यः ।। प्रश्ने यल्लग्नात्सुखाधिपः स्यात् सैव धिपः पूर्ववद्विचिन्त्यः ।। २८ ।। ।।

॥ ०बीप॥ ॥ग्रस्पार्श्वः॥ ॥प्रश्ने प्रश्नकाले॥ ॥इति श्रीमत्केशवदैवज्ञविरचिता वर्षफलपद्धतिः समाप्तः॥ ॥

॥ वैशाख कृष्ण॥ ॥१०॥ ॥भौमवासरे॥ लि० विश्वेश्वरउपाध्या०॥

॥०३०संवत १९२६ ॥ ॥ शाके १७९१॥

वाराणसीप्रसादस्य निदेशेन तु यत्नतः॥ काशीसंस्कृतमुद्रायामङ्कितोऽयं विचक्षणैः॥१॥ काश्यां त्रिपुरभैरवीस

२३ न्निधौ श्री श्रीयुतबाबू फतहनारायणसिंहजीत्यभिधासुजोनिकेतने काशीसंस्कृतमुद्रायन्त्रेऽङ्कितोऽयम् ॥१॥ ॥

राम० २३

॥इतिताजककेशवीसोदाहरणम्॥